

Nio partier är överens. Det är just det som är problemet

Sex frågor partierna svarat ja eller nej på – samtliga har svarat.

I februari samlade Företagarna Skövde samtliga nio partier till debatt om näringspolitik. Det som förvånade var inte oenigheten – utan enigheten. Alla vill ha kortare handläggningstider, bättre bemötande och fler lokala anbud.

En fråga som alla är överens om är en fråga som ingen driver. Den behöver inte förhandlas och hamnar därför inte i budgeten. Därför ställde vi inför valet sex korta ja- eller nej-frågor till samtliga partier. Samma frågor, samma svarstid, publicerade ordagrant. Målet är att kunna följa upp frågornas genomförande eller att arbetet fortsätter under nästa mandatperiod.

Beskeden ska finnas till hands där de kan bli beslut: i nämndernas verksamhetsplaner hösten 2026 och i strategisk plan med budget 2028–2030 – den nya majoritetens första egna budget, som fastställs i juni 2027.

För varje fråga redovisas bakgrund, vad förslaget innebär, vad det inte innebär, partiernas besked och en färdig att-sats. Att-satserna kan användas som de är, av vilket parti som helst, oavsett vem som styr.

Företagarna är partipolitiskt obundet. Vi rangordnar inte partier, lämnar inga rekommendationer om hur man ska rösta och tar inte ställning för eller emot enskilda partiers svar. Sammanställningen redovisar vad partierna själva uppgett.

En eloge till politiker från samtliga partier som tagit sig tid att svara och motivera!

Partiernas svar i sammandrag

Fråga	C	KD	L	M	MP	S	SD	SP	V
1. Bortre gräns för handläggning	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Delvis	Ja	Ja	Delvis
2. Besked om vad som krävs för ett ja	Ja	Ja	Delvis	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Delvis
3. Öppen motivering till egen regi	Ja	Nej	Ja	Ja	Delvis	Ja	Ja	Ja	Ja
4. Upphandlingar små företag kan vinna	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
5. Avgifter som går att jämföra	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Delvis
6. Skriftligt besked om vad som gäller	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Delvis	Ja	Ja	Ja

Ja = partiet har uppgett att det avser verka för åtgärden. Delvis = partiet stödjer delar av förslaget. Nej = partiet avser inte verka för åtgärden. Inget svar = frågan har inte besvarats.

Frågorna i sak

1. Bortre gräns för handläggning

Ska Skövde kommun sätta en bortre gräns för hur lång tid ett företagsärende får ta – och sänka avgiften när gränsen överskrids?

BAKGRUND

Skövdes handläggningstider är enligt ledtidsindex bland de bättre i landet. Ändå är väntetid den fråga företagare oftast återkommer till. Motsägelsen är skenbar.

Det som gör ont är inte längden, utan ovissheten. En känd väntetid går att planera efter. En okänd gör det inte – under tiden kan företagaren varken binda upp leverantörer, personal eller finansiering. Förslaget angriper förutsägbarheten, inte genomsnittet.

VAD FÖRSLAGET INNEBÄR

- En bortre tidsgräns per ärendetyp, räknad från komplett ansökan. Gränsen publiceras.
- Håller kommunen inte tiden sänks avgiften enligt en beslutad trappa – automatiskt, utan att sökanden behöver begära det.
- Utfallet redovisas kvartalsvis: andel ärenden i tid, per ärendetyp.

VAD FÖRSLAGET INTE INNEBÄR

- Inte snabbare handläggning på bekostnad av rättssäkerheten. Gränsen sätts efter vad ärendetypen kräver.
- Inte publicering av enskilda ärenden. Redovisningen är aggregerad – precis den invändning flera partier reste i februari.
- Inte en garanti som straffar kommunen för sökandens dröjsmål. Klockan startar vid komplett ansökan.

Partiernas besked:

Fråga	C	KD	L	M	MP	S	SD	SP	V
1. Bortre gräns för handläggning	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Delvis	Ja	Ja	Delvis

[6 partier ja, två delvis, ett nej]

2. Besked om vad som krävs för ett ja

Ska ett avslag alltid följas av besked om vad som skulle krävas för ett ja, inom tio arbetsdagar?

BAKGRUND

Ett nej utan väg framåt tvingar företagaren att gissa eller börja om. Notan betalas av företagaren – och av kommunen, i form av samma ärende en gång till.

Principen tillämpas sedan år i Markaryd, som återkommande ligger i toppskiktet för lokalt företagsklimat. I februari formulerades den i praktiken av flera partiföreträdare själva.

VAD FÖRSLAGET INNEBÄR

- Vid avslag anges inom tio arbetsdagar vad som skulle kunna leda till bifall: ändrad placering, minskad omfattning, kompletterande underlag eller en annan ärendeväg.
- Finns ingen utformning som kan beviljas ska även det sägas rakt ut. Ett tydligt nej är också ett besked.

- Principen förs in i riktlinjerna så att den gäller oavsett handläggare och nämnd.

VAD FÖRSLAGET INTE INNEBÄR

- Inte ett löfte om bifall och inte ett bindande förhandsbesked.
- Inte ett krav som kan uppfyllas i alla lägen. Där lagen inte lämnar utrymme är det den upplysningen som ska lämnas.
- Inte en ny beslutsinstans. Innehållet i beskedet ändras, inte ordningen för överklagande.

Partiernas besked:

Fråga	C	KD	L	M	MP	S	SD	SP	V
2. Besked om vad som krävs för ett ja	Ja	Ja	Delvis	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Delvis

[sju partier ja, två delvis]

3. Öppen motivering till egen regi

Ska kommunen offentligt motivera varför den driver verksamhet som privata företag också kan utföra?

BAKGRUND

Skövde ligger på plats 137 när det gäller kommunens konkurrens med privata företag – en förbättring från plats 175, men alltså ett av kommunens svagaste delresultat.

Lagens utgångspunkt är att kommunen inte ska konkurrera med privata företag. In house-undantaget ger en möjlighet – inte ett åliggande. Att använda det är alltså ett politiskt val.

Ingen företagare invänder mot egen regi som går att motivera. Invändningen gäller de fall där motiveringen aldrig redovisats. Frågan handlar om öppenhet, inte om ideologi.

VAD FÖRSLAGET INNEBÄR

- En årlig lista över verksamhet som kommunen och bolagen erbjuder på en marknad där privata företag finns.
- För varje sådan verksamhet publiceras en kort motivering. Beredskapsansvar, naturligt monopol, uteblivna anbud eller en dokumenterad kostnadsbedömning är alla fullgoda skäl.
- Listan redovisas till fullmäktige och publiceras på webbplatsen.

VAD FÖRSLAGET INTE INNEBÄR

- Inte ett krav på konkurrensutsättning. Kravet gäller motiveringen, inte utfallet.
- Inte ett ifrågasättande av lagstadgad kärnverksamhet eller av beredskapsskäl. De utgör i sig en fullgod motivering.
- Inte en ny utredningsapparat. Underlaget finns redan – det som tillkommer är att det skrivs ned.

Partiernas besked:

Fråga	C	KD	L	M	MP	S	SD	SP	V
3. Öppen motivering till egen regi	Ja	Nej	Ja	Ja	Delvis	Ja	Ja	Ja	Ja

[7 partier ja, ett delvis, ett nej]

4. Upphandlingar små företag kan vinna

Ska varje upphandling prövas mot frågan om ett litet företag rimligen kan lämna anbud?

BAKGRUND

Kommunens upphandlingsavdelning fungerar väl. Problemet ligger någon annanstans: alltför få lokala företag lämnar anbud.

Både Götene och Töreboda får in fler lokala anbud än Skövde. Skillnaden ligger rimligen i hur upphandlingarna utformas – inte i näringslivets sammansättning.

Hindren är välkända: kontrakt som är för stora, omsättningskrav satta högre än uppdraget kräver, och anbudstider som förutsätter en egen anbudsfunktion.

VAD FÖRSLAGET INNEBÄR

- Inför varje upphandling över direktupphandlingsgränsen görs och dokumenteras en bedömning av små företags möjlighet att lämna anbud.
- Tre frågor ska besvaras: kan kontraktet delas, är kraven proportionerliga mot uppdraget, och räcker anbudstiden.
- Bedömningen arkiveras med underlaget och blir därmed möjlig att följa upp.

VAD FÖRSLAGET INTE INNEBÄR

- Inte lokal favorisering. Att gynna lokala anbudsgivare är inte tillåtet enligt LOU, och förslaget innehåller inget sådant.
- Inte ett krav på att dela varje kontrakt. Kravet är att frågan ställs och att svaret dokumenteras.
- Inte en fördyring. Fler anbudsgivare stärker kommunens förhandlingsläge.

Partiernas besked:

Fråga	C	KD	L	M	MP	S	SD	SP	V
4. Upphandlingar små företag kan vinna	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

[9 partier (samtliga) svarar ja]

5. Avgifter som går att jämföra

Ska kommunens avgifter jämföras öppet med andra kommuners – och företagaren betala för nedlagd tid i stället för schablon?

BAKGRUND

En avgift känns som en skatt när kopplingen till motprestationen är otydlig. Det gäller särskilt schabloner som debiteras i förskott, oavsett hur mycket tid som faktiskt lagts ned.

Under debatten uppgavs att kommunala taxor ökat med omkring 50 procent under mandatperioden, mot en inflation på cirka 21 procent. Uppgiften bör verifieras mot kommunens eget underlag – men storleksordningen motiverar en översyn.

VAD FÖRSLAGET INNEBÄR

- Inför taxebeslut redovisas en jämförelse mot minst fem jämförbara kommuner, så att nivån kan bedömas i ett sammanhang.
- Efterhandsdebitering tillämpas fullt ut där det går: betalning för faktiskt nedlagd tid, inte schablon i förskott.
- Fakturan visar vad avgiften avser – vilken kontroll, vilken tid, vilken taxa.

VAD FÖRSLAGET INTE INNEBÄR

- Inte nödvändigtvis lägre avgifter. Självkostnadsprincipen gäller, och en översyn kan visa att nivån är befogad.
- Inte en förskjutning från avgift till skatt.
- Inte efterhandsdebitering där det är olämpligt, exempelvis vid återkommande tillsyn med känd omfattning.

Partiernas besked:

Fråga	C	KD	L	M	MP	S	SD	SP	V
5. Avgifter som går att jämföra	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Delvis

[7 partier ja, ett delvis, ett nej]

6. Skriftligt besked om vad som gäller

Ska en namngiven person i kommunen kunna ge skriftligt besked om vilka regler som gäller i ett enskilt fall?

BAKGRUND

Regelverken är sällan problemet. Problemet är att företagaren inte vet vilka regler som gäller i just hennes fall – och att ett muntligt besked inte går att åberopa när det väl gäller.

Kommunen har redan företagsservice och Welcome House. Det som saknas är mandatet att lämna beskedet skriftligt.

Skillnaden är avgörande. Ett skriftligt besked går att bygga ett investeringsbeslut på. Ett muntligt gör det inte.

VAD FÖRSLAGET INNEBÄR

- En namngiven funktion som på begäran lämnar skriftligt besked om tillämpliga regler, inom en utlovad svarstid.
- Beskedet avser regeltillämpning: vilka tillstånd som krävs, vilka underlag som behövs, vilken nämnd som beslutar.
- Funktionen redovisar årligen antal förfrågningar och svarstid.

VAD FÖRSLAGET INTE INNEBÄR

- Inte ett besked som binder nämnden i sak. Det gäller vilka regler som är tillämpliga, inte hur ärendet avgörs.
- Inte en politisk funktion. Rollen ligger i förvaltningen och påverkar inte myndighetsutövningen.
- Inte nödvändigtvis en ny tjänst. Uppdraget kan läggas på befintlig företagsservice om mandatet är tydligt.

Partiernas besked:

Fråga	C	KD	L	M	MP	S	SD	SP	V
6. Skriftligt besked om vad som gäller	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Delvis	Ja	Ja	Ja

[8 partier ja, ett delvis]

Bilagor

Bilaga 1. Partiernas fullständiga motiveringar, ordagrant återgivna.

Kontakt

Frågor besvaras av Företagarna Skövdes ordförande.

Merlina Käll, ordförande, 070-855 4990, merlina@mmfokus.se

Företagarna Skövde <https://www.foretagarna.se/foreningar/skovde-tibro/>

Bilaga 1. Partiernas fullständiga motiveringar, ordagrant återgivna.

Miljöpartiet

1. Nej, Den tid ett ärende tar att handlägga beror mycket på vad saken gäller. Men kommunen har en effektiv handläggning. Men självklart kan vi alltid bli bättre. Men svårt att svara på utan att mer specifikt veta vilken typ av ärende det är.
2. Ja, Ett avslag är motiverat i text. Det går antagligen att utreda ur motiveringen vad som skulle krävts för ett positivt svar. Att utöver beslutet ge ännu ett besked som förtydligar kan kanske vara motiverat, men svårt att svara på. Sökande får helt enkelt ställa frågan till berörda beslutsfattande verksamheter
3. Kanske, Enligt ny lagstiftning har kommunens möjligheter att bedriva konkurrerande verksamhet begränsats. Det återstår att se vad effekten blir av lagen.
4. Ja, Vid upphandlingen har alla möjlighet att lämna anbud, stor som liten. Beroende på vad det gäller kan mindre företag behöva samordna sig för att klara av ett större projekt.
5. Ja, Kommunens handläggningsavgifter beslutas av kommunfullmäktige och är offentliga. Typiskt är det en startavgift plus timdebitering som redovisas. Vet inte om det finns andra avgifter i kommunen som är schablonmässiga.
6. Ja, Vill någon veta hur ett beslut motiverats är det bara att fråga verksamheten. De kommer att svara inom några dagar om det är enkel fråga. Är frågan mer komplex tar det så klart längre tid.

Socialdemokraterna

1. Är inte främmande för en borte gräns, att sänka avgiften är dock en taxe- fråga.
2. Ett avslag ska ju motiveras vilket ju i princip är samma sak.
3. Om frågan ställs ska vi naturligtvis kunna motivera det.
4. Vi har helt nyligen antagit en ny upphandlingspolicy där vi strävar efter att så många som möjligt ska kunna lämna anbud, detta är ju dock ett område som är synnerligen omgärdat av lagstiftning.
5. Ja, det tycker jag är rimligt.
6. Delvis inom gällande regelverk och lagar.

Moderaterna

1. Ja det känns rimligt på det som ligger inom kommunens rådighet.
2. Ja det borde framgå redan i beslutet, förutsatt såklart att det är rimligt att kunna an-passa ansökan. Det finns ju tillfällen där ”ja” inte är lagligt och de faller utanför. Skövde ska ha en tillåtande tillämpning och ett rådgivande arbetssätt.
3. Ja
4. Ja, vi jobbar redan idag med tidiga leverantörsdialoger och att dela upp upphandlingar i mindre områden för att öka möjligheterna för mindre företag att lämna anbud. Vi behöver utveckla arbetet i dialog med företagarna så att det blir mer pricksäkert.
5. Ja, vi arbetar för sk efterdebitering där det är möjligt. Det t.ex. redan infört på miljö-området och avseende alkoholtillstånd mm. Vi fortsätter gärna arbetet med priorite-rade nästa steg i dialog med näringslivet.
6. Ja, sen kan det ju vara olika personer för olika områden och inom det som är kom-munens ansvar. Berörs flera områden ska vi samordna vårt svar. Vi ska kunna upp-lysa om andra myndigheters regler i rimlig omfattning.

Liberalerna

1. JA_ Vi vill ha tydliga maxgränser för handläggningstider. Om kommunen överskrider gränsen ska företaget inte behöva betala full avgift. Snabb och förutsägbar myndighetsutövning är en viktig del av ett gott företagsklimat.
2. NJA , Ett nej ska inte vara en återvändsgränd. Kommunen ska så långt det är möjligt tydligt och snabbt förklara vad som behöver ändras eller kompletteras. Det innebär däremot inte att kommunen kan garantera ett framtida positivt beslut.
3. JA, Kommunen ska inte tränga undan fungerande privata alternativ. Om kommunen bedriver verksamhet som också kan utföras av företag ska det finnas ett tydligt samhällsintresse och kommunen ska öppet kunna motivera varför.
4. JA, Små företag ska ha rimliga möjligheter att delta i kommunens upphandlingar. Vi vill förenkla och digitalisera processerna och, där det är möjligt, dela upp större upphandlingar så att fler företag kan konkurrera.
5. Kommunens avgifter ska vara transparenta och kunna jämföras med andra kommuners. Företag ska så långt det är möjligt betala för det arbete som faktiskt utförs, inte oskäligen schabloner.
6. Vi vill ha ”en dörr in” för företag. Företagaren ska ha en tydlig kontaktväg och kunna få skriftlig vägledning om vilka regler och krav som gäller, utan att behöva bolla runt mellan olika delar av kommunen.

Centerpartiet

1. Ja, alltid bra att kunna tala om hur lång tid er ärende kan ta för båda parter. Och alltid bra att ha press på sig när det gäller en avgift.
2. Ja, viktigt att veta varför ett ärende avslås och vad som saknas eller ej är möjligt. Tiden är alltid viktig inte minst för företagare som det också handlar om investeringar osv.
3. Ja, en motivering varför man väljer att upphandla tjänster eller varför man väljer att inte göra det just nu
4. Ja, alltid bra att veta vem som kan lämna ett anbud. Och något som kommunen arbetar med idag.
5. Ja, och ett arbetssätt vi gör idag inom flera områden.
6. Ja

Kristdemokraterna

1. JA. Alla ärenden ska omgående bekräftas mottagna och inom två veckor ska företagaren få besked om hur och när ärendet processas. En exakt tidsgräns passar inte alla ärenden, men företagaren ska kunna följa sitt ärende och få löpande status.
2. JA. Ett avslag ska alltid motiveras tydligt. Företagaren ska också få vägledning om vad som behöver ändras eller kompletteras för att ansökan ska kunna beviljas.
3. NEJ. Vi vill inte införa ett generellt krav på offentlig motivering. Däremot ska kommunen alltid överväga om en verksamhet kan drivas bättre i annan regi. Kommunen ska inte konkurrera med privata företag i onödan.
4. JA. Upphandlingar ska utformas så att även mindre företag har möjlighet att lämna anbud. Inom vissa områden ser vi hellre flera mindre upphandlingar än en stor.
5. NEJ. Alla taxor, avgifter och kostnader ska vara transparenta och möjliga att jämföra. Vi har idag ingen bättre modell som helt kan ersätta schabloner, men finns sådana tankar hos näringslivet lyssnar vi gärna.
6. JA. Vi vill införa en företagslots som gör kontakten med kommunen enklare. Det behöver inte vara en enda person, utan en funktion där rätt kompetens samlas för att ge företagare tydliga besked, vägledning och hjälp genom kommunens processer.

Skövdepartiet

1. Ja. Skövdepartiet vill korta handläggningstider, införa tjänstegarantier (vilket innebär en maxgräns för den tid volymärenden tar) och vi vill förbättra företagsklimatet genom att bland annat mäta bemötande på individnivå. Om tidsgränsen för tjänstegaranti överskrids beviljas där så är möjligt en ansökan/begäran per automatik. ”Permit by default.” och i andra fall sätts avgiften ned. Ref: Program 2027–2029, s. 11 och s. 24; budget 2024–2026, s. 10.
2. Ja. Men långt tidigare. Vi vill ha bättre bemötande, tydligare processer och ökad transparens, utbilda i serviceanda och bemötande samt utvärdera detta på individnivå. Men vi har inget krav på att ett avslag alltid ska följas av besked inom tio arbetsdagar om vad som krävs för ett ja utan ser det som ett misslyckande om inte det gjorts klart långt tidigare i processen. Varje beslut ska motiveras enligt förvaltningslag, dylikt ska vara tydligt i motivering av eventuellt avslag i själva beslutet inte först tio dagar senare. Ref: Program 2027–2029, s. 11 och s. 19; budget 2024–2026, s. 11.
3. Ja. Vi vill att kommunen avgränsas till sitt kärnuppdrag och att varje beslut ska rymmas inom det kommunala uppdraget eller direkt stötta det. Verksamhet som andra kan utföra bör därför kunna motiveras öppet. Se en av våra två styrande principer. Den avgränsande principen. Ref: Program 2027–2029, s. 2 och s. 24; webbplatsen, avsnittet Demokrati.
4. Ja. Vi vill förbättra företagsklimatet och underlätta för små och medelstora företag, varje upphandling där så är möjligt ska utformas så att mindre företag rimligen kan lämna anbud. Ref: Program 2027–2029, s. 11; budget 2024–2026, s. 10.
5. Ja. Vi vill ha låga avgifter och bättre service. Skövdepartiet har röstat för förändringar mot att debitera faktisk tid inom Miljö- hälsoskydd och alkoholtillsyn så att man nu betalar efter nedlagd tid istället för schablon Ref: Webbplatsen, avsnittet Boendemiljö (”Avgifterna ska vara låga”); program 2027–2029, s. 11 och s. 24.
6. Ja. Vi vill reformera kontaktcenter, ha mer direkt kontakt med ansvariga tjänstemän och förbättra service och transparens. I serviceskyldigheten ingår att upplysa om regelverket och vägleda sökanden rätt inom sitt och angränsande områden.

Vänsterpartiet

1. Delvis. Kommunen ska ange tydliga handläggningstider och sänka avgiften när en försening beror på kommunen. Men en absolut tidsgräns får inte gå före rättssäkerhet, miljökrav eller en fullständig prövning.
2. Delvis. Ett avslag ska motiveras tydligt, och inom tio arbetsdagar ska kommunen beskriva vilka brister som kan rättas. Men den kan inte alltid ange en säker väg till ett ja, eftersom ett ändrat ärende kan kräva en ny prövning.
3. Ja. Kommunen ska öppet kunna motivera egen verksamhet, exempelvis med behov, kvalitet, beredskap, arbetsvillkor, insyn eller hushållning med skattepengar. Att ett företag kan utföra något är däremot inget skäl i sig att privatisera.

4. Ja. Kraven ska vara proportionerliga och större kontrakt delas när det är möjligt, så att små företag kan lämna anbud. Det får inte innebära lägre krav på kollektivavtalsenliga villkor, miljö, kvalitet eller insyn.
5. Delvis. Avgifterna ska redovisas öppet och kunna jämföras. De ska vara rimliga och spegla kommunens kostnad, men timdebitering är inte alltid rättvisast. I vissa ärenden ger en tydlig schablon bättre förutsägbarhet och likabehandling.
6. Ja. Företag ska ha en namngiven kontaktperson som samordnar ärendet och skriftligt redovisar vilka regler och krav kommunen bedömer gäller. Beskedet måste bygga på lag och kan inte ersätta beslut av ansvarig myndighet.

Sverigedemokraterna

1. JA, inget vi diskuterat, men ett rimligt förslag.
2. Ja
3. Ja
4. JA, inget vi diskuterat, men ett rimligt förslag.
5. Ja
6. Ja